

BILTEN FINHED PROJEKTA

Izdanje br. 4

01/07/2014

FINANCING *Higher*ED

U ovom broju:

- [Poseta Univerzitetu u Juvaskuli](#) P.1
- [Održana druga radionica na projektu](#) P.2
- [FINHED I CONGRAD](#) P.3
- [Intervju sa prof. dr Petrom Marićem](#) P.4
- [Intervju sa prof.dr.sc. Vojom Višekrunom](#) P.5
- [Aktivnosti u narednom periodu](#) P.6

ŠTA JE FINHED PROJEKAT?

„Ka održivom i jednakopravnom finansiranju visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Srbiji“ (*Towards sustainable and equitable financing of higher education in Bosnia and Herzegovina, Montenegro and Serbia*) ili skraćeno FINHED je projekat koji se realizuje u okviru progama TEMPUS Evropske unije i regionalnog je karaktera. Projekat ima za cilj da doprinese efikasnijem, efektivnijem i jednakopravnijem sistemu finansiranja visokog obrazovanja u zemljama Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Srbiji. Konkretnije, u okviru projekta se nastoji da se najpre sveobuhvatno analiziraju postojeći modeli sistemskog i institucionalnog finansiranja, kao i dostupnosti i jednakopravnosti visokog obrazovanja u ovim zemljama. Ovo, između postalog i podrazumeva da će u okviru ovog projekta naše zemlje po prvi put učestvovati u međunarodnoj komparativnoj studiji o socijalnoj dimenziji u visokom obrazovanju – [EUROSTUDENT](#).

U drugoj fazi projekta, partneri će, zajedno sa drugim relevantnim akterima u domenu visokog obrazovanja, raditi na razvoju sistemskog (“policy”) okvira za obezbeđivanje efikasnijeg, efektivnijeg i jednakopravnijeg sistema visokog obrazovanja u ove tri zemlje, kao i na razvoju modela institucionalnog finansiranja koji se zasnivaju na pametnoj diverzifikaciji izvora prihoda. Paralelno sa ovim aktivnostima, partneri iz regiona će se upoznavati sa postojećim politikama i praksama u zemljama EU, a pre svega zemalja iz kojih dolaze partneri na projektu – Belgije, Engleske, Finske i Slovenije.

Projekat spada u kategoriju takozvanih strukturnih projekata, što znači da u njemu pored univerziteta učestvuju i sva nadležna ministarstva iz regiona.

Projekat će trajati do oktobra 2015. godine.

IMPRESSUM

BILTEN FINHED PROJEKTA
Izdanje četvrto
01/07/2014

Izdavač

**Dr Nevenka ŽARKIĆ
JOKSIMOVIĆ**

--

Koordinator projekta

KONTAKT

Miloš MILOSAVLJEVIĆ

Administrativni Koordinator
Univerzitet u Beogradu | Srbija

--

A: Jove Ilića 154, 11000 Beograd

E: secretariat@finhed.org

POSETA UNIVERZITETU U JUVASKULI

Studijska poseta Univerzitetu u Juvaskuli (Finska) održana je krajem marta 2014. godine..

Tokom tri radna dana učesnici studijske posete upoznali su se sa modelima finansiranja Univerziteta u Juvaskuli, načinima prikupljanja finansijskih sredstava sredstava za biblioteku, strateškom planiranju i finansiranju, kao i primeni eksternih izvora finansiranja. Tokom posete, predstavnici partnerskih institucija projekta FINHED učestvovali su u diskusijama sa kolegama sa Univerziteta u Juvaskuli, zajedničkim radionicama i individualnim konsultacijama sa menadžmentom Univerziteta. Tokom posete

održan je i treći sastanak Upravnog odbora projekta kao i četvrti sastanak stručne grupe.

Finski institut za obrazovna istraživanja (FIER) je multidisciplinarni centar koji se nalazi pri Univerzitetu u Juvaskuli (Finska). Osnovan je 1968. godine i predstavlja nacionalni centar za istraživanja u obrazovanju. Zadatak Instituta na nacionalnom nivou uključuje istraživanje, procenu i razvoj finskog obrazovnog sistema (<https://ktl.jyu.fi/en>).

Sastanci upravnog odbora projekta

Na sastancima u Juvaskuli i Mostaru održani su i sastanci Ekspertske grupe i Upravnog odbora FINHED projekta.

Održana druga radionica FINHED projekta u Mostaru

Druga radionica FINHED projekta **How to Learn More on Student Welfare and Equity in Higher Education** održana je u Sveučilištu u Mostaru (Bosna i Hercegovina) krajem maja 2014. godine. Na radionici su učestvovali predstavnici partnerskih institucija iz regiona. Učesnici su imali prilike da se upoznaju sa EUROSTUDENT pristupom istraživanju socijalne dimenzije visokog obrazovanja kroz predavanja Jakoba Hartla, predstavnika EUROSTUDENT konzorcijuma kao i sa mogućnostima primene podataka dobijenih iz EUROSTUDENT istraživanja na razvoj politika na sistemskom nivou na primeru Republike Hrvatske kroz predavanje Tomislava Vodičke predstavnika hrvatskog Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Sveučilište u Mostaru osnovano je 1977. godine i sastoji se od deset fakulteta, jedne umetničke akademije, šest instituta, Studentskog centra i dva kampusa. Rektorica Sveučilište u Mostaru je prof. dr. sc. Ljerka Ostojić (<http://sve-mo.ba/>)

CONGRAD

Predstavnici FINHED Tempus projekta učestvovali su na konferenciji **Putevi diplomiranih od studija do posla - Rezultati prvog istraživanja o diplomiranim studentima u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Srbiji** organizovanoj u okviru CONGRAD Tempus projekta. Na konferenciji je održana panel diskusija pod nazivom **Upotreba istraživanja o diplomiranim studentima u osiguranju kvaliteta i kao indikator za finansiranje visokog obrazovanja** na kojoj su učestvovali predstavnici Univerziteta u Beogradu, Univerziteta u Banjoj Luci, Univerziteta u Mostaru, Univerziteta Crne Gore, Singidunum Univerziteta, Univerziteta u Batu Centra za obrazovne politike i Studentske konferencije univerziteta Srbije.

Na konferenciji CONGRAD projekta su predstavljeni rezultati prvog regionalnog istraživanja o diplomiranim studentima u okviru tematskih panel diskusija. Konferencija se obraćala predstavnicima visokoobrazovnih ustanova (rektorima, prorektorima, dekanima, podekanima) kao i drugim relevantnim akterima iz Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Srbije kao i iz zemalja iz regiona (upravama fakulteta i nastavnom osoblju, poslodavcima, ministarstvima, istraživačima, studentskim organizacijama, nevladinim organizacijama itd.). Više od 90 učesnika je prisustvovalo konferenciji.

INTERVJU SA PROF. DR PETROM MARIĆEM, UNIVERZITET U BANJOJ LUCI

Šta po Vama karakteriše aktuelni model finansiranja visokog obrazovanja?

Javne visokoškolske institucije u Republici Srpskoj se iz Budžeta finansiraju gotovo isključivo za izvođenje nastave. U tom smislu se plate zaposlenih u stalnom random isplaćuju redovno u skladu sa odgovarajućim pravilnikom. Finansiranje ostalih aktivnosti (maerijalni torškovi, podrška naučnosistraživačkom radu, unapređenje kvaliteta i drugi) se realizuje iz vlastitih prihoda univerziteta.

U skladu sa prethodnim, na Univerzitetu u Banjoj Luci se finansiranje vrši po tako zvanom asimetričnom modelu. Sticanje sredstava i finansiranje plata zaposlenih se realizuje centralizovano, kroz isplate plata zaposlenim direktno iz Budžeta Republike Srpske. Sticanje vlastitih prihoda i finansiranje ostalih aktivnosti su dominantno u nadležnosti organizacionih jedinica Univerziteta. U izvornim prihodima udio dijela od školarina je dominantan i prosječno je na nivou oko 75% ukupnih izvornih prihoda. Na Univerzitetu je regulisano, po pojedinim finansijskim linijama, koji procenat vlastitih prihoda organizacione jedinice izdvajaju u fond zajedničkih sredstava Univerziteta. Sa preostalim sredstvima slobodno raspolaze organizaciona jedinica koja je iste ostvarila. Svi finansijski tokovi se realizuju preko Ministarstva finansija Republike srpske u skladu sa definisanim pravilima i trezorskim poslovanjem.

Prethodno opisani model finansiranja karakteriše relativno stabilno finansiranje za plate zaposlenih, dok finansiranje ostalih aktivnosti na univerzitetu varira između organizacionih jedinica.

Koje su dobre, a koje loše strane postojećeg modela?

Postojeći model omogućava stabilno finansiranje samo osnovnih troškova za izvođenja nastavnog procesa. U modelu ne postoje mehanizmi koji bi obezbedili stimulativan i razvojni karakter finansiranja. Ne postoje mehanizmi za praćenje kvaliteta izvođenja nastave, a podgotovo finansijske podrške za osoblje koje kvalitetnije izvodi nastavu.

Kroz Budžet se ne stimuliše ozbiljnije bavljenje naučno-istraživačkim radom. Za sve nastavno osoblje u plati se kalkuliše sa jednakim angažovanjem u naučno istraživačkom radu, bez obzira na stvarni učinak. Nadalje, bez obzira na veliki procenat nezaposlenih u Republici Srpskoj, ne postoje cjeloviti finansijski i drugi normativni mehanizmi koji preferiraju finansiranje studijskih programa koji školuju za deficitarna zanimanja. Nasuprot tome, postojeći model finansiranja u znatnoj mjeri služi za maskiranje problema nezaposlenosti, time što finansijski (i na druge načine) ne destimuliše "vječite" studente i studijske programe bez potrebnog nivoa kvaliteta.

Na Univerzitetu je regulisano izdvajanje iz vlastitih sredstava organizacionih jedinica u fond zajedničkih sredstava Univerziteta (Rektorata). Nasuprot tome, ne postoji nikakva regulativa po kojoj organizacione jedinice imaju pravo na korištenje tih sredstava. Takvo netransparentno raspolaganje sredstvima fonda zajedničkih sredstava Univerziteta destimulativno djeluje na organizacione jedinice koje sredstva izdvajaju. Sa druge strane ne postoje mehanizmi koji bi garantovali pravično i razvojno korišćenje tih sredstava.

NAJVEĆI IZAZOVI?

Strategija Evropskog prostora visokog obrazovanja ka kvalitetnom obrazovanju za sve predstavlja ključni izazov za model finansiranja na svim nivoima. Ukoliko se želi podići kvalitet obrazovanja i povećati procenat studenata u ukupnoj populaciji Republike Srpske potrebna je napraviti cjelovit model finansiranja. U takvom modelu moraju jasno biti definisane uloge javnih vlasti u Republici srpskoj, univerziteta i drugih interesnih grupa. Samo model koji se zasniva na cjelovitom konceptu finansiranja visokog obrazovanja može dati efikasan sistem visokog obrazovanja koji će zadovoljiti dvije suštinske funkcije:

- Obrazovanje koje će biti pokretač razvoja društva
- Obrazovanje koje će nuditi mogućnost obrazovanja svima bez obzira na ekonomski i drugi status.

KOJA SU OČEKIVANJA VAŠE INSTITUCIJE OD FINHED PROJEKTA?

Primarni značaj FINHED projekta jeste što će partneri iz javnih vlasti i univerziteta zajenički raditi na cjelovitom modelu finansiranja visokog obrazovanja. U tom radu će svi partneri iz zemalja Zapadnog Balkana biti u prilici da uporede efekte sličnih modela do sada primjenjivanih u praksi. Takođe, vrlo je značajno što su nam prezentovani modeli koji se koriste u zemljama Evropske unije.

Na osnovu mozaika specifičnih segmenata u modelima finansiranja visokog obrazovanja u državama Evropske unije i Zapadnog Balkana i prikupljenih konkretnih podataka kroz aktivnosti međunarodne komparativne studije– EUROSTUDENT, biće cjelovitije i objektivnije sagledano stanje i predložen model koji će biti usklađen sa opštim trendovima i lokalnim specifičnostima Republike Srpske i Univerziteta u Banjoj Luci.

INTERVJU SA PROF. DR. SC. VOJOM VIŠEKRUNOM, SVEUČILIŠTE U MOSTARU

Što po Vama karakterizira aktualni model financiranja visokog obrazovanja?

Kada se govori o jedinstvenom modelu financiranja visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini onda on kao takav ne postoji. Jedan model se primjenjuje u Republici Srpskoj, a nekoliko drugih "modela" u primjeni, odnosno u praksi, je u Federaciji Bosne i Hercegovine. Kao što je poznato u Federaciji Bosne i Hercegovine obrazovanje, pa i visoko, je u nadležnosti Županija. Prema tome i samo financiranje je na razini Županija. U FBiH ima 6 javnih Sveučilišta. Jedno od njih je i Sveučilište u Mostaru. Financiranje Sveučilišta je u nadležnosti pet Županija osnivača Sveučilišta (Posavska, Herceg bosanska Srednje bosanska, Zapadno hercegovačka i Hercegovačko neretvanska).

Koje su dobre, a koje loše strane postojećeg modela?

Opća je činjenica da ovakav model nema nešto što se može nazvati dobrim stranama. On kao takav ne osigurava ni minimalne potrebe Sveučilišta iz aspekta pokrivanja redovitih troškova za funkcioniranje ustanove, a da se ne govori o troškovima istraživanja, usavršavanja kadrova. Posebno loša strana je da i ova nedovoljna i neizvjesna sredstva nisu redovita i onemogućavaju ozbiljno sustavno planiranje. Studenti kao najvažniji sudionici u ovom modelu nisu našli svoje mjesto.

Koja su očekivanja vaše institucije od FINHED projekta?

Imajući u vidu dosadašnje aktivnosti u kojima smo sudjelovali prema planu i programu projekta smatramo da će projekt realizirati planom predviđeno i dati doprinos iz više aspekata koje mi kao institucija očekujemo i to:

- Prikupljanje i kvalitetna analiza postojećih modela financiranja,

- Upoznavanje s postojećim modelima financiranja na Sveučilištima partnera iz EU (University of Gent, University of Bath, University of Jyavaskula, University of Ljubljana),

- Okvir i smjernice za osiguranje efikasnih i pravičnih sistema financiranja visokog obrazovanja, kao i dostupnost i jednakopravnost visokog obrazovanja u Crnoj Gori, BiH i Srbiji, uz podršku partnera EU Belgije, Engleske, Finske i Slovenije

- Dodatna vrijednost FINHED projekta je što će Bosna i Hercegovina, kao i partneri Srbija i Crna Gora, po prvi put, sudjelovati u međunarodnoj komparativnoj studiji o socijalnoj dimenziji u visokom obrazovanju – EUROSTUDENT. Naša očekivanja po ovom segmentu FINHED projekta su omogućavanje usporedbe s ostalim europskim zemljama. Ovo ujedno stvara podlogu i mogućnost dobivanja mnogo jasnije slike iz aspekta socijalne strukture studentske populacije što bi svakako moglo imati odraza i na elemente koji se trebaju uzeti u obzir kod izrade modela financiranja visokog obrazovanja

NAJVEĆI IZAZOVI?

Sveučilište u Mostaru je u proteklom periodu detaljno analiziralo postojeće stanje i izazovi koje je postavilo pred sebe ima dva osnovna cilja: Provođenje aktivnosti koje će rezultirati integracijom Sveučilišta bazirane na podlogama novog Zakona o visokom obrazovanju Hercegovačko neretvanske Županije i Statuta Sveučilišta u Mostaru; Poboljšati model financiranja u smislu da se iz pozicije „Granta“ pređe u poziciju budžetskog korisnika kod svojih osnivača.

Za provođenje ova dva izazova u realnost Upravno vijeće Sveučilišta imenovalo je stručno povjerenstvo s jasno definiranim zadacima i rokovima.

- Posebnim izazovom vidimo u iznalaženju mogućnosti rješavanja akutne potrebe za investicijama u visoko obrazovanje, koje su neophodne iz više razloga:
- Nabavka nove i suvremene edukativne i znanstveno-istraživačke opreme neophodne za postizanje visoke razine osiguranja kvalitete na razini institucije;
- Kadrovskog jačanja (omogućavanje usavršavanja na prestižnim Sveučilištima, sudjelovanje na znanstvenim konferencijama, seminarima i slično) što čini osnovu za formiranje i rad centra izvrsnosti;
- Poboljšanje infrastrukture, između ostalog, kroz povećanje energetske učinkovitosti.

AKTIVNOSTI U NAREDNOM PERIODU

Radionica ***Developing Financing & Equity Policy Framework*** biće održana u Crnoj Gori početkom jula 2014. godine.

Tokom radionice učesnici će diskutovati o razvijanju politika o finansiranju visokog obrazovanja na mikro, mezo i makro nivou. Očekuje se dolazak eksternih eksperata iz Nemačke kao i predstavljanje rezultata istraživanja o diplomiranim studentima sprovedenog u okviru CONGRAD Tempus projekta u kontekstu primene dobijenih podataka pri formulisanju predloga politika za izmene sistema finansiranja visokog obrazovanja.

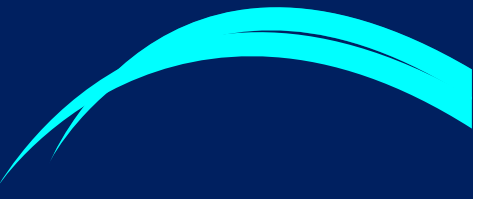
Studijska poseta Univerzitetu u Ljubljani (Slovenija) bice održana krajem oktobra 2014. godine. Očekuje se da će tokom posete biti analizirani modeli finansiranja finskih univerziteta kao i praksa sprovođenja istraživanja i prikupljanja podataka u cilju formulisanja politika zasnovanih na pouzdanim podacima. Tokom posete biće održan i upravni odbor projekta kao i sastanak stručne grupe projekta.

BILTEN PRIPREMILI:

Ivana ŽIVADINOVIĆ
Centar za obrazovne politike,
--
A: Svetozara Markovića 22,
11000 Beograd | Srbija
E: secretariat@finhed.org

Dr Slađana BENKOVIĆ
Zamenik koordinatora projekta
Univerzitet u Beogradu
--
A: Jove Ilića 154,
11000 Beograd | Srbija
E: secretariat@finhed.org

BILTEN FINHED PROJEKTA
Izdanje četvrto
01/07/2014

UNIVERZITET U BEOGRADU

Studentski trg 1
11000 Beograd
SRBIJA

FINHED kontakt:
<http://www.finhed.org>
secretariat@finhed.org

